Stelling van Pappos

[Dick Klingens]

We bewijzen allereerst de volgende stelling.

Stelling (**Menelaos**, 70-130, Egypte)
Als een lijn de (verlengden van de) zijden AB, BC, CA van driehoek ABC in de punten P, Q, R snijdt, dan geldt:
$(ABP)(BCQ)(CAR) = 1$

Opmerkingen

a. Zo'n snijlijn wordt wel **transversaal** van de driehoek genoemd.
b. Met (ABP) wordt bedoeld de zogenoemde **deelverhouding** PA/PB, waarbij PA/PB negatief gerekend wordt als P op het lijnstuk AB ligt.

Bewijs:
De transversaal l snijdt de lijn m (door C evenwijdig met AB) in het punt C'.
Nu is: $PBQ \sim C'CQ$ (hh), waaruit volgt:

$\boldsymbol{PB} : C'C = QB : QC$

Ook: $RAP \sim RCC'$ (hh), zodat

$\boldsymbol{PA} : C'C = RA : RC$

Nu is:

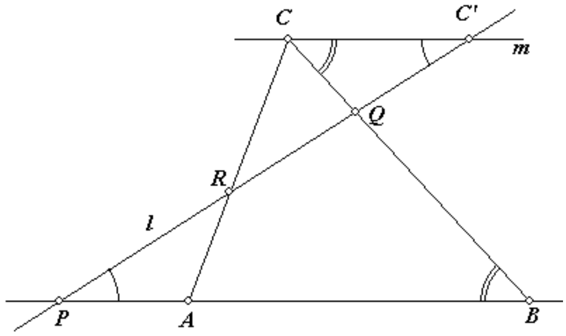

$$\begin{aligned}(ABP)(BCQ)(CAR) &= PA/PB\cdot(BCQ)(CAR)\\ &= RA/QB\cdot QC/RC\cdot(-QB/QC)\cdot(-RC/RA)\\ &= 1\end{aligned}$$

□

Omgekeerde stelling
Als voor de punten P, Q, R van de zijden AB, BC, CA van driehoek ABC geldt dat (ABP)(BCQ)(CAR) = 1, dan zijn de punten P, Q, R collineair.

Bewijs:
Stel de lijn QR snijdt de lijn AB in P' (en dus niet in P).
Volgens de stelling van Menelaos geldt dan:
$(ABP')(BCQ)(CAR) = 1$
Volgens het gegeven is $(ABP)(BCQ)(CAR) = 1$, zodat
$(ABP) = (ABP')$
waaruit volgt dat P samenvalt met P'.
De punten Q, R en P liggen dus op één lijn. □

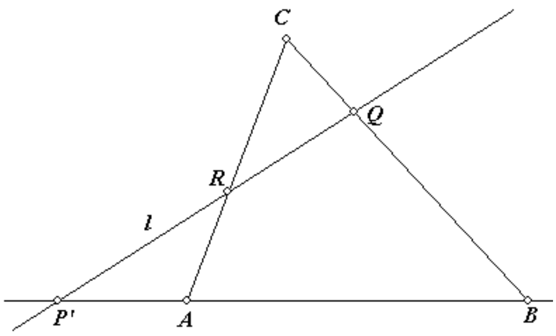

Stelling (**Pappos**, ±300 n. Chr., Egypte)
Als van een zeshoek de hoekpunten afwisselend liggen op twee rechte lijnen, dan zijn de snijpunten van overstaande zijden collineair.

In onderstaande figuur gaan we uit van de zeshoek ***ABCDEF***, waarvan A, C, E en B, D, F collineair zijn.

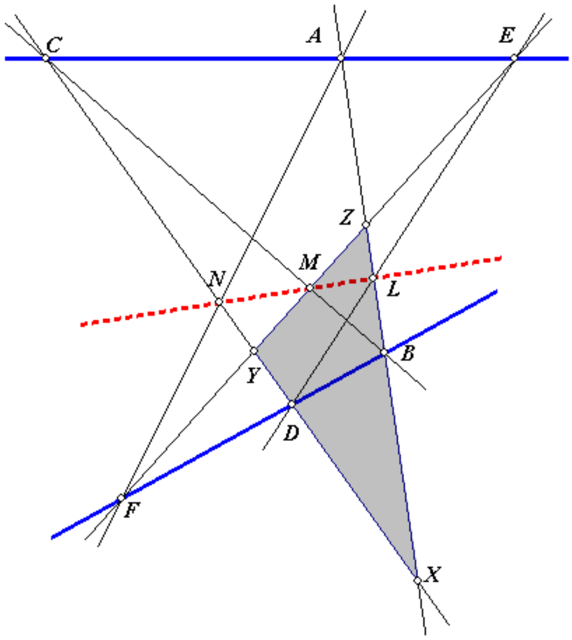

Verder is in die figuur[1]:

$AB \wedge DE = L$, $BC \wedge EF = M$, $CD \wedge FA = N$

We moeten dus bewijzen, dat L, M, N collineair zijn.

Zij nu verder: $AB \wedge CD = X$, $CD \wedge EF = Y$, $EF \wedge AB = Z$.

We bekijken driehoek XYZ met opvolgend de transversalen DE, FA en BC. Volgens de stelling van Menelaos geldt dan:

(1) $(XZL)(ZYE)(YXD) = 1$

(2) $(XZA)(ZYF)(YXN) = 1$

(3) $(XZB)(ZYM)(YXC) = 1$

Vermenigvuldiging van de linker en rechter leden van (1), (2), (3) geeft dan:

(4) $$\frac{LX}{LZ}\cdot\frac{EZ}{EY}\cdot\frac{DY}{DX}\cdot\frac{AX}{AZ}\cdot\frac{FZ}{FY}\cdot\frac{NY}{NX}\cdot\frac{BX}{BZ}\cdot\frac{MZ}{MY}\cdot\frac{CY}{CX}=1$$

Of na ordening:

(5) $$\frac{LX}{LZ}\cdot\frac{MZ}{MY}\cdot\frac{NY}{NX}\cdot\frac{AX}{AZ}\cdot\frac{EZ}{EY}\cdot\frac{CY}{CX}\cdot\frac{BX}{BZ}\cdot\frac{FZ}{FY}\cdot\frac{DY}{DX}=1$$

Maar ook de lijnen ACE en BDF kunnen optreden als transversaal van driehoek XYZ, zodat dus ook geldt:

(6) $(XZA)(ZYE)(YXC) = 1$ en $(XZB)(ZYF)(YXD) = 1$

Uit (5) en (6) vinden we dan:

(7) $$\frac{LX}{LZ}\cdot\frac{MZ}{MY}\cdot\frac{NY}{NX}=1$$

of

(8) $(XZL)(ZYM)(YXN) = 1$

waaruit dan volgens de omgekeerde stelling van Menelaos blijkt, dat de punten L, M, N collineair zijn. □

---

[1] Met $AB \wedge CD = X$ bedoelen we het snijpunt X van de lijnen AB en CD.